

עפ"ת 71239/12/18 - אירית ליבה נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עפ"ת 71239-12-18 ליבה נ' מדינת ישראל

לפני: כבוד השופט שמואל בורנשטיין-אב"ד

כבוד השופט עוז ניר נאוי

כבוד השופט אבי גורמן

המערערת אירית ליבה

נגד

המשיבה מדינת ישראל

פסק-דין

1. לפנינו ערעור על גזר דין של בית המשפט לתעבורה בפתח תקווה בתיק גמ"ר 15552-11-16, במסגרתו הורשעה המערערת, לאחר ניהול הוכחות, בעבירה של גרימת מוות ברשלנות לפי סעיף 64 לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א -1961 ("הפקודה") ונגזרו עליה העונשים הבאים: מאסר בפועל של 7 חודשים מאחורי סורג ובריח; פסילת רישיון נהיגה לתקופה של 5 שנים; מאסר על תנאי של 7 חודשים למשך 3 שנים ופסילה על תנאי של 6 חודשים למשך 3 שנים, בתנאים שקבע בית המשפט קמא; פיצוי בסך ₪ 10,000 למשפחת המנוח.

2. בית המשפט קמא עמד על עובדות המקרה בציינו כי המערערת נהגה ביום 14.5.2015 בסביבות השעה 14:44 ברכב מסוג קיה ברחוב הרצל ברחובות. באותה עת, אוטובוס עמד בנתיב הימני לתנועה ישר בצומת, כשהמופע בכיוון נסיעתו אדום, ולשמאלו עמד טנדר איסוזו. בשלב זה, לפני המערערת בכיוון נסיעתה, נסע בכביש אופנוע בו נהג המנוח. המערערת אשר נהגה בין הנתיבים לתנועה ישר התנגשה עם חזית צד שמאל של הקיה בחלקו האחורי של האופנוע. לאחר ההתנגשות המשיכה המערערת ופגעה בעוצמה עם חלקה הימני קדמי של הקיה בפינה השמאלית אחורית של האוטובוס. כתוצאה מההתנגשות נדחף האופנוע קדימה, נפל והמשיך בתנועה על הכביש, עד לעצירה סופית. המנוח התנתק מהאופנוע ופגע בפינה אחורית ימנית של האיסוזו. בעקבות התאונה נקבע מותו של המנוח במקום.

3. ערעורה של המערערת בפנינו הופנה במקור הן כלפי הכרעת הדין המרשיעה והן כלפי גזר הדין, אלא שבמהלך דיון שהתקיים ביום 19.3.2019, חזרה בה המערערת מהערעור כלפי הרשעתה ובנסיבות אלו נותרו על כנן אך טענותיה הנוגעות לחומרת העונש שהוטל עליה.

נציין עוד כי בתום הדיון נשלחה המערערת לממונה על עבודות שירות, בכדי שיחווה דעתו באשר לאפשרות ריצוי מאסר בדרך זו, ומבלי שיהיה בכך כדי להביע עמדה באשר לתוצאות הערעור. בהתאם לכך, התקבלה ביום 30.5.2019 חוות דעת הממונה לפיה המערערת נמצאה מתאימה לעבודות שירות במגבלות המפורטות שם.

4. במסגרת גזר הדין קבע בית המשפט קמא כי רף רשלנותה של המערערת בנסיבות העניין הוא רף רשלנות בינוני. בית המשפט קמא קבע כי הרף התחתון של מתחם העונש ההולם בנסיבות המקרה דנן נע ממאסר בפועל בן 7 חודשים לבין מאסר של 14 חודשים, לצד פסילת רישיון הנהיגה לתקופה של שנים וענישה נלווית בדמות מאסר

מותנה ופיצוי למשפחת הקורבן. בגזירת עונשה של המערערת שקל בית המשפט קמא לקולה את השיקולים הבאים: עברה התעבורתי התקין של המערערת; העובדה כי היא נפסלה מיד לאחר התאונה לתקופה של שלושה חודשים, ולאחר מכן הוחזר לה רישיון הנהיגה והיא נוהגת עד היום שכן המשיבה לא ביקשה להורות על פסילת רישיונה עד לגמר הדין; הפגיעה של העונש במערערת שהינה נשואה ואם לשני ילדים, כאשר הצעיר סובל מבעיות נפשיות, והפגיעה והסבל שייגרם למשפחתה כתוצאה מכך. מנגד, עמד בית המשפט קמא על הפגיעה האנושה בערך של קדושת החיים, על כך שהמערערת לא הודתה ולכן נתון זה לא יישקל לזכותה, וכך על ההלכה לפיה חריגה מהכלל לפיו בעבירות של גרימת מוות ברשלנות יוטל עונש של מאסר מאחורי סורג ובריח תתאפשר רק במקרים חריגים, בהן מדובר ברמת רשלנות נמוכה וכאשר מתקיימות נסיבות אישיות יוצאות דופן. אשר למחדלי החקירה להם טענה ההגנה, בית המשפט קמא הדגיש כי לא מצאתי מקום להידרש לעניין פעם נוספת אלא הפנה להכרעת הדין, בה קבע כי אין מדובר במחדלים היורדים לשורשו של ההליך ומנעו מההגנה לנהל הליך הגן.

5. במסגרת נימוקיה לערעור הדגישה המערערת כי היא נוהגת משנת 1980, עברה התעבורתי דל למדי, היא מעולם לא היתה מעורבת בתאונת דרכים, והיא אף ללא עבר פלילי. לטענתה, שגה בית המשפט קמא בקובעו כי רשלנותה היא ברמה הבינונית ולא ברמה הנמוכה, שכן מעשיה נבעו מחוסר תשומת לב והתרשלות רגעית לכל היותר. כן שגה לטענתה בית המשפט קמא עת הטיל עליה מאסר לריצוי מאחורי סורג ובריח, וזאת בפרט על רקע תיקון 133 שמאפשר להמיר מאסר שאינו עולה על 9 חודשים בעבודות שירות. לדבריה, לאור מחדלי החקירה, ובהם - אי בדיקת מצלמת הדרך שהיתה מותקנת על קסדת המנוח, כמו גם רשלנותו התורמת של המנוח שלא היה חבוש בקסדת מגן רכוסה כנדרש בחוק, ראוי היה להקל בעונשה. אף חלוף הזמן בין מועד התאונה (14.5.2015) למועד הגשת כתב האישום (28.11.2016), מצדיק להעדיף מאסר בעבודות שירות בעניינה.

6. המשיבה עתרה לדחיית הערעור. המשיבה סמכה ידה על נימוקי בית המשפט קמא והדגישה כי בעבירות גרם מוות ברשלנות יש מקום לענישה בדרך של מאסר מאחורי סורג ובריח בשל ערך קדושת החיים, כאשר אין בנסיבות האישיות כדי להצדיק חריגה מכך. המשיבה הפנתה לפסיקה בעניין זה ממנה עולה, לטענתה, כי הכלל הוא כי בעבירות כגון דא ייגזר עונש מאסר מאחורי סורג ובריח וכי רק במקרים חריגים ניתן לסטות מכלל זה (דנ"פ 1391/12 הילה מזרחי נ' מדינת ישראל; רע"פ 2955/12 פלונית נ' מדינת ישראל). אשר למחדלי החקירה טענה ב"כ המשיבה כי אין בהם כדי להצדיק הקלה בעונש.

7. שקלנו את טענות הצדדים והגענו למסקנה כי בנסיבות המיוחדות של המקרה שלפנינו, יש מקום להמיר את עונש המאסר מאחורי סורג ובריח שהוטל על המערערת, בעונש של מאסר בדרך של עבודות שירות.

8. נקדים ונציין, כפי שכבר ציין בעבר בית המשפט העליון, כי הענישה בעבירות של גרימת מוות ברשלנות באירוע של תאונת דרכים, היא עניין שאינו פשוט כלל ועיקר, שכן עסקינן דרך כלל בנאשמים נורמטיביים, שמעדו והתרשלו בהיסח דעת של רגע, כאשר אירוע שכזה הוא טרגדיה, בראש ובראשונה מבחינת הנפגע ובני משפחתו, אך גם מבחינתו של הפוגע (רע"פ 2996/13 נייאזוב נ' מדינת ישראל (13.8.2014)); ע"פ 62/09 חדש נ' מדינת ישראל (4.6.2009)). עם זאת, יש לתת את הדעת לכך שכתוצאה מהתרשלותו של הפוגע ניטלו חייו של אדם, ומכאן שעל הענישה לשקף את היחס לקדושת חיי אדם, כמו גם את הצורך להילחם בתאונות הדרכים.

9. בגזירת עונשה של המערערת שקל בית המשפט קמא הן שיקולים רלוונטיים לחומרה והן שיקולים רלוונטיים לקולא, ובין היתר נתן דעתו לעברה התעבורתי התקין ולפגיעה הצפויה של עונש המאסר מאחורי סורג ובריה בה ובמשפחה.

10. אשר למחדלי החקירה, קבע בית המשפט קמא כי אין מדובר במחדלים היורדים לשורשו של ההליך ומנעו מההגנה לנהל הליך הוגן, ולצד זאת הדגיש כי "תמים דעים אני עם ההגנה, כי חובתם של גורמי האכיפה להסיק את המסקנות הנדרשות שמחדל של אי בדיקת מצלמת הקסדה, לא תחזור על עצמה, פגם שנבע מטעות בתום לב, אך מצביע על אי סדר בפעולות החקירה, ויש להתחשב בו" [ההדגשה במקור].

11. אף אנו סבורים כי מדובר במחדלי חקירה שיש להתחשב בהן. בסופו של יום, מחדלים אלו אמנם לא הותירו ספק באשר לאשמתה של המערערת, אך הם כן הותירו ספקות בנוגע למידת אשמתה, כפועל יוצא מהשאלה מה היה מיקומו המדויק של המנוח עובר לתאונה, שאלה שניתן היה לקבל עליה תשובה ברורה באמצעות המצלמה שהייתה על קסדתו; כמו גם כפועל יוצא משאלת אשמתו התורמת של המנוח בהתייחס לאופן חבישת הקסדה על ידיו במועד התאונה. נראה לנו כי שאלות אלו לא קיבלו ביטוי מספק במסגרת גזר הדין ויש בהם כדי להפחית את מידת אשמתה של המערערת.

12. על כך יש להוסיף את העובדה כי מאז שנגזר דינה של המערערת, התקבל תיקון 133 לחוק העונשין, וניתן כיום לרצות עונש מאסר של עד תשעה חודשים בעבודות שירות. אכן, אין דין מאסר המבוצע בדרך של עבודות שירות כדין מאסר מאחורי סורג ובריה, וברי כי גם מי שנדון למאסר לתקופה **שניתן** לרצותה בעבודות שירות, אין פירושו של דבר בהכרח כי ראוי להטיל עליו עונש זה. הקביעה לפיה המאסר ירוצה מאחורי סורג ובריה או ירוצה בדרך של עבודות שירות, היא קביעה נורמטיבית. עם זאת תוצאת התיקון היא כי "ארגז הכלים" העומד כיום לרשות השופט גדול יותר, כאשר במסגרת אותה קביעה נורמטיבית, לא מן הנמנע להגיע למסקנה לפיה עונש של 6 חודשי מאסר בעבודות שירות אינו עונש ראוי לנאשם ואין בו די, ואולם, עונש של שבעה, שמונה או תשעה חודשי מאסר בעבודות שירות, בהצטרף לשאר השיקולים העומדים לזכות הנאשם, הוא עונש ראוי שדי בו, בנסיבות העניין, על מנת לענות על השיקולים השונים העומדים מאחורי הצורך בענישה, ובכלל זאת עקרון ההלימה. נציין בהקשר זה כי במהלך הדיון התבקשה המערערת להבהיר עמדתה בשאלת האפשרות להמיר את עונש המאסר שלה כך שירוצה בדרך של עבודות שירות, אך זאת לתקופה ארוכה יותר מזו שנגזרה. המערערת הותירה את ההחלטה לשיקול דעתנו, וממילא "ארגז הכלים" העומד לרשותנו לצורך ענישתה של המערערת גדול יותר.

13. בנסיבות אלה, בהתחשב במכלול השיקולים הרלוונטיים, תוך מתן הדעת לערך קדושת החיים מחד, ולמחדלי החקירה המעלים ספק בדבר מידת אשמתה של המערערת, מאידך, כמו גם בהתחשב בשיקולים נוספים לקולא כפי שנשקלו על בית המשפט קמא, ונוכח חוות הדעת של הממונה על עבודות שירות, הרינו מורים כי המערערת תרצה עונש של **תשעה חודשי מאסר בעבודות שירות**, חלף שבעת חודשי המאסר לריצוי מאחורי סורג ובריה שגזר עליה בית המשפט קמא.

14. שאר רכיבי גזר הדין בתיק גמ"ר 15552-11-16 יעמדו על כנם.

ניתן היום, כ"ט סיוון תשע"ט, 2 יולי 2019, במעמד הצדדים.

אבי גורמן שופט

עוז ניר נאוי, שופט

שמואל בורנשטיין,
שופט
אב"ד